

Český spisovatel, jedna z vůdčích osobností **novoromantické básnické skupiny ruchovců a lumírovců**, a autor **realistických próz v satirickém a sociálně kritickém duchu**.

Svatopluk Čech se narodil do rodiny správce panského dvora; rodiče vlastnili rozsáhlou knihovnu, otec se stal aktivním účastníkem revoluce 1848 – 1849. S literárními pokusy Svatoopluk Čech začal již jako gymnasista, byl členem různých studentských spolků. V letech 1865 – 1869 vystudoval **práva** na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě. Deset let (do r. 1879) pracoval v různých advokátních kancelářích, ale zároveň působil v **redakcích** několika časopisů.

V r. 1867 **vídeňská vláda** ustoupila národně emancipačním požadavkům Maďarů a přeměnila habsburskou monarchii na **dualistické Rakousko-Uhersko**, čímž arogantně smetla se stolu obdobné národní ambice Čechů. Česká veřejnost zareagovala v r. 1868 silnou vlnou mohutných demonstrací, politickými protesty a zahájením stavby českého Národního divadla v Praze.

Slavnost položení základního kamene Národního divadla se konala **16. května 1868**. U příležitosti této události, veřejností hojně sledované, **generační skupina mladých českých básníků** vydala **almanach Ruch**: název je v dobovém významu blízký pojmu *rozrušení půdy* (srovnej původní název českého modernizovaného pluhu: *ruchadlo*), almanach tedy jednak odkazoval k hodnotě české země, jednak k odvaze narušit dosavadní pravidla umělecké tvorby.

Dvaadvacetiletý Čech přispěl do Ruchu **básní Husita na Baltu**, v níž – podle koncepce tehdejšího předního českého dějepisce i politika Františka Palackého – pateticky a nadneseně zpracoval téma někdejší husitské vojenské výpravy k Baltskému moři. Nejznámějším z dalších autorů Ruchu byl **Josef Václav Sládek**. Od r. 1773 Čech pracoval v redakci známého **literárního časopisu Lumír** (pojmenovaného podle postavy z preromantického falza *Rukopis královédvorský*); posléze se hlavní redaktorskou osobností Lumíru stal právě Sládek.

Od počátku 80. let byl Svatoopluk Čech **jedním z nejoceňovanějších a nejčtenějších českých spisovatelů**. Byl mužem urostlé postavy a důstojného vzhledu, achopný **vzletných formulací, přívětivého vypravěčství i satirického výsměchu**, ovšem nikdy se neoženil ani nezaložil rodinu. Měl rozsáhlý přehled o kultuře a dějinách a **procestoval téměř celou Evropu**.

Poezii – především **lyrickoepické skladby** blízké žánru **umělého eposu** – Čech tvořil v duchu **novoromantismu**: ten hleděl svrchu na důsledný realismus (neboť mu vyčítal absenci burcujících ideálů), využíval **romantické motivy** (historii, exotiku, dobrodružné i milostné zápletky), ale na rozdíl od někdejších romantiků, obracejících se k výlučnému publiku, oslovoval **nejširší veřejnost**, kterou chtěl pohnout k aktivitě **ve prospěch národní, sociální i obecně lidské svobody**. Čechovým nejproslulejším dílem tohoto typu se stala **básnická skladba Písně otroka (1894)**.

Čech-prozaik ovšem zvolil odlišnou polohu, nečekaně blízkou nerudovskému **realismu** (spojenému s předchozí generační skupinou májovců). V **povídkě Jestřáb kontra Hrdlička (1876)** Čech zpracoval střetnutí lichváře a jeho oběti, avšak nejčtenějšími Čechovými prózami se stala **volná trilogie o současném pražském měšťanu Matěji Broučkovi**. Titulní postavou tu je single majitel pražského činžovního domu. Pevným bodem jeho bezpracného, ovšem jinak všedního života jsou návštěvy hradčanské hospody Na Vikárce; nemírná konzumace piva vyvolá v Broučkovi opileckou iluzi nejprve cesty na Měsíc, který je obydlen nepraktickými umělci (jde o satiru zaměřenou proti zlovykům novoromantiků: Čech-prozaik si tady sympaticky utahuje mj. z Čecha-básníka), ve druhém případě jde o přesun v čase do husitské Prahy v době Žižkova vítězství nad křižáky v bitvě na Vítkově (a Brouček tu na sebe prozradí prospěchářskou a oportunistickou mentalitu dnešní české střední třídy) a konečně ve třetím díle se kulturně přízemní Brouček nechá pohnout k návštěvě aktuálně probíhající české průmyslové výstavy v Praze.

Některá díla:

Lyrickoepické básnické skladby **Adamité** (1873; z husitské doby, o boji mezi husitskými proudy), **Čerkes** (1875; z Kavkazu), **Evropa** (1878; alegoricky pojatá vzpoura na námořní lodi, skepse vůči revoluci), **Lešetínský kovář** (1883; nejprve cenzurou zakázáno, vydáno 1892 ve Spojených státech, v Českých zemích až 1899; o střetu mezi českým kovářem a německým velkopodnikatelem), **Dagmar** (1885; o dceři českého krále Přemysla I. Otakara, která se provdala za dánského krále Valdemara II. a je líčena jako ideální žena), **Písně otroka** (1894, v roce 1895; otrok v tropické zemi vzpomíná na svůj někdejší pokus o útěk, spojený s dramatickou lovestory);

Básnická sbírka povídek **Ve stínu lípy** (1879);

Satirické romány **Pravý výlet pana Broučka do Měsíce** (1888), **Nový epochální výlet pana Broučka, tentokrát do XV. století** (1889; audiokniha: čte Arnošt Goldflam), **Matěj Brouček na výstavě** (1892).

https://cs.wikipedia.org/wiki/Svatopluk_%C4%8Cech

https://www.i-passage.cz/internetova_pasaz/eshop/3-1-Antikvariat-U-Sklenene-kasny/0/5/2653-Svatopluk-Cech-Novy-epochalni-vylet-pana-Broucka-tentokrat-do-patnacteho-stoleti